

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5—
četrt leta 2:50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poština hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Nadzornik Maier.

Svoj čas je »Učiteljski Tovarish« prijavljajl članke, v katerih je pokazal nadzornika Maierja javnosti takega, kakršen je. — Občinstvo je bralo članke z zanimanjem; »Uč. Tov.« je šel po ljubljanskih kavarnah iz rok v roke, in mnogo ljudi je prihajalo v upravništvo »Uč. Tov.« kupovat dotične številke. Z napetostjo so pričakovali celo neučitelji posledic, ki bi morale priti pri vsakem c. kr. uradniku — in kot takega smatramo tudi Maierja, dokler nosi naslov c. kr. nadzornika — ako se bi mu javno očitalo toliko in takih dejanj — kakor je očital in dokazal Maierju naš list. C. kr. nadzornik Maier ni reagiral na vse to, ker se ni upal; c. kr. nadzornik ni tožil našega odgovornega urednika, dasi se ta ne krije s kako imuneteto, v kljub mnogokratnim javnim pozivom, da naj to stori! Mož je že vedel, zakaj ne! Požirati je moral vsa očitanja, vse bridke resnice, ki mu jih je metal javno v obraz »Uč. Tov.« Javnost ga je obsodila in obračunala z njim, in ta c. kr. nadzornik stoji še dandanes tak pred njo: omadeževan in neopran.

Dotične članke so pa brali tudi gospodje na vladi; s kakimi občutki, to je njihova stvar. Izza kulis se je pa vendarle zvedelo, da najboljšega vtiska niso napravili na merodajne kroge in da se je Maierjev nadzorniški stolec jako majal. Kmalu potem je potekla Maierjeva nadzorniška doba, in bližalo se je novo imenovanje okrajnih nadzornikov. Maierju je šlo za kožo in napel je vse strune, da se še obdrži na svojem mestu. Že itak nervozni Maier je postal še nervoznejši; čutil je, da se potaplja in v tej sili se je prijel za vsako bilko, ki bi mu količkaj mogla pomagati, da bi se še vzdržal na površju. Slomškarji, S. L. S., nemški Volkstrat — vse mu je bilo dobro, samo da bi ostal še nadzornik — povsod je moledoval za to mesto.

»Visoki« gospod Maier, ki mu je bila prej družba učiteljev prenikotna in premalenkotna, da bi se podajal vanjo, je prihitel sedaj k Slomškarjem. Tem se je postavil na čelo in z njimi napadel naše

»Vdovsko društvo«. »Visoki« gospod Maier se je sedaj tako ponižal, da je postal orodje Slomškarjev; z njim so hoteli dobiti v svoje pesti »Vdovsko društvo«; Maier je bil predsedniški kandidat! Slomškarji so mislili, da se bodo ljubljanski napridni učitelji zbal Maierja, svojega nadzornika in se tresli pred njim kakor Rimljani pred klicem: Hanibal ante portas! Pa zmotili so se! Zavednost in neustrašnost naprednega učiteljstva se je tu sijajno pokazala; Maier je propadel tako, da je zavedno izgubil veselje še kandidirati kot predsednik »Vdovskega društva«.

Mi registriramo ta slučaj samo zato, da konstatiramo netaknost, ki jo je učinil Maier s tem svojim ravnanjem. Maier je dobro vedel, da ima postopanje Slomškarjev v tej zadevi politiško ozadje. C. kr. okraj. nadzornik bi moral ostati v takem slučaju po navodilih, ki jih ima od naučnega ministrstva, nad strankami, ne pa se toliko izpozabiti, da se da rabiti kot orodje manjšini kranjskega učiteljstva. Ta c. kr. nadzornik je zaslužil za to svoje početje grajalni dekret od vlade; če ga ni — dobil ali ne, tega ne vemo; če ga ni — potem pač vlada ni storila svoje dolžnosti.

Maier je bil za eno blamažo bogatejši; napredno učiteljstvo mu je dalo dobro lekcijo. Zato pa je pustil Slomškarje in se je podal k voditeljem S. L. S. Kakor vsakdo, ki pristopi k tej stranki, tako se ji je tudi Maier moral zapisati z dušo in telesom! »Najliberalnejši« nadzornik, ki je svoj čas odpravil v Ljubljani šolarsko mašo, je šel v Kanoso! Sedaj ne sme imeti ne lastne volje, ne lastnega naziranja, ne lastnih principov; lastnega prepričanja itak še nikdar ni imel. Plesati mora tako, kakor mu piskajo drugi, kvalificirati tako, kakor velevajo drugi; Maier je orodje klerikalnih voditeljev. To priča njegov ternopredlog v mestnem šolskem svetu ljubljanskem! Izmed mnogih kompetentov, ki so prosili za učiteljsko mesto v Ljubljani, je predlagal on — na komando klerikalcev seveda — najslabšega!

S tem dejanjem je Maier oškodoval enega izmed naprednih kompetentov, izmed katerih je prav vsak za dvesto odstotkov boljši od onega, ki ga je on pred-

lagal. Da se naša slavna vlada za take »lapalije« ne zmeni — to dobro vemo, tudi ne pričakujemo od nje, da bi storila konec takemu postopanju c. kr. nadzornika Maierja. Temu smo že tako vajeni, da se niti ne čudimo, ako se pri nas gode take stvari!

Kakor smo zgoraj omenili, se je prodal Maier tudi nemškemu Volkstratu z dušo in telesom. Da se je Maierju vendarle posrečilo postati zopet nadzornikom, je moral tudi nemški Volkstrat zastaviti svojo vplivno besedo zanj; seveda ne zaman! Nemški Volkstrat dobro ve, da si Nemci ne morejo pridobiti tal v Ljubljani, dokler ima mesto slovenske šole, zato so porabili Maierjevo klečeplazenje okolo Nemcev v to, da ponemčijo naše slovenske šole s pomočjo Maierja! Ta jim je obljubil vse to in imel je tudi dovolj predrznosti, da je v mestnem šolskem svetu stavljal predlog, naj se nemščina uvede že v drugi razred in da naj se v naših slovenskih šolah poučujejo slovenski otroci tudi v zemljepisju, zgodovini in, če mogoče tudi v drugih predmetih nemško! S tem pa je Maier zagrešil izdajalstvo nad slovenskim narodom, s tem si je pritisnil na čelo pečat slovenske izdajice!

Ako se Maierju posreči, da prodere s svojim predlogom — in deloma je že prodrl, ker v privatnih ljudskih šolah res že poučujejo nemščino v drugem razredu — potem je Maier potisnil naše šolstvo za petdeset let nazaj in ga postavil v oni stadi, v katerem se je nahajalo tedaj. Koliko truda in napora je trebalo, da je slovenski narod dobil saj slovenskih ljudskih šol, sedaj pa nam naj Maier z enim mahljajem vzame to, kar smo si po dolgoletnem vročem boju priborili z največjim naporom! Upamo, da se bo ves narod vzdramil iz svoje letargije, da ga bodo njegovi voditelji opozorili na nevarnost, ki tiči v Maierjevem predlogu. Saj vendar vsakdo ve, kakšna je bila Ljubljana, ko je imela tako šolstvo, kakršnega hoče zopet uvesti Maier. Kar je starejših, se gotovo spominjajo, kako so nemškutarili mladi in stari po Ljubljani, branjevke na trgu, mlečozobe deklice po cestah, v medsebojnem družinskem občevanju in povsod.

Vsako ve, kakšnega duha so bili ljubljanski meščari, trgovci in obrtniki. Slovensčine niso znali pravilne in dasi nemščine tudi ne, vendar so rajši občevali v tujinščini kakor v materinščini, materinega jezika so se sramovali! Slovensko šolstvo je odpravilo to, s ceste in trga in trgovin je izginila nemščina, slovensko šolstvo je navdahnilo ljubljanske prebivalce z drugim duhom, in da se danes imenuje Ljubljana lahko zavedno slovensko mesto, je to storil slovenski narodni učitelj, je to storilo slovensko šolstvo! Seveda je bil med nemškutarji tudi Maier!

Napredno slovensko učiteljstvo, ki je bilo, je in hoče biti pravi pionir omike, pravi prijatelj in dobitnik svojega naroda, bo obračalo vso pažnjo Maierjevim nakanam in jih bo izpodbijalo z vsemi silami in z vso odločnostjo! Pozivljamo pa vse skupaj in vsakega posameznika, da stopite nam na stran in nam pomagajte preprečiti izdajske načrte c. kr. nadzornika Maierja. Naj tudi slovenski narod kvalificira enkrat šolskega nadzornika — bognejad pristransko — ampak tako kakor zasluži.

K sklepu pa še nekaj besed c. kr. vladi! Gospod baron Schwarz! Ko smo poslali prve članke o c. kr. okrajnem šolskem nadzorniku Maierju med svet, bi bila Vaša dolžnost, da preiščete očitanja, ki smo jih javno izrekli nadzorniku Maierju. Če smo mu delali krivico, zakaj niste štčtili svojega podrejenca, zakaj ga niste pozvali, da se opere pred javnostjo in nas primora, da preklčimo, kar smo pisali o njem? Če smo pisali pa resnico, zakaj niste štčtili nas pred njim? Tudi to bi bila Vaša dolžnost. Vemo, da se navadno tako prakticira, da se nižjemu nikdar ne da prav, četudi ima prav, in da se na željo nižjega ne odslovi višjega, ker bi to izgledalo kot ne kako retiranje, in tega niste hoteli pokazati svetu, da bi se vdali našemu pritisku. Ne vemo, če je bilo to modro! Vi veste, da je bilo in je še kranjsko, oziroma ljubljansko učiteljstvo napram svojim nadzornikom, če so bili in če so količkaj na svojem mestu, vedno do skrajnosti potrpežljivi, tolerantni in prizanesljivi; taki smo ostali tudi proti nad-

LISTEK.

Otroci — vzgojevalci.

Zabave in pouka željno ljudstvo nad vse ljubi dobro uprizorjene gledališke predstave. To dejstvo morajo bolj ali manj upoštevati vsa društva, ki hočejo s pridom delovati med ljudstvom. Tudi šola bi v tem pogledu gotovo lahko storila mnogo več, ko bi učiteljstvo ne živeo v tako obupni socialni bedi in ko bi ne bilo povrh še med seboj brez potrebe razklano.

Z ozirom na gojitev gledališke umetnosti je že mnogo storilo krško učiteljstvo. Postavilo si je lep oder, ki uprizarja na njem lahke otroške igre, pa tudi težja dela. Vse hvale je vredno, da podpira s čistimi doneski šolarsko kuhinjo, ki je n. pr. letos v zimskih mesecih razdelila nad 7000 kosilc med kmetiške šolarje.

V soboto, dne 2. majnika, so uprizarili učenci in učenke meščanske šole pod vodstvom strekovnega učitelja Maksa Hočevarja Pribrovčeveo ljudsko igro »Pred vaškim znamenjem«. Tovarish Hočevar je znal kot spreten režiser, ki je vodil že lepo število gledaliških iger. Tudi pri tej predstavi je pokazal, kaj se lahko doseže, tudi če so igralci otroci. Treba je seveda mnogo dela, doslednosti in vztraj-

nosti pa neskončnega potrpljenja. A delu in napora je bogata nagrada zavest, da je taka prireditev najčistejše veselje igralcem in njih roditeljem. Ko sem gledal siroto Anico vso v nesreči pred Marijinim znamenjem v molitvi in trpljenju, sem bil vesel njene igre, obenem mi je pa stisnila dušo neznana boleost. In ko sta Jurjevec in Jurjevka z brutalno silo napadla neboljno ubožico, sem videl, da so čutili gledalci vso njeno bol. Videl sem gospo, ki si je z robcem zastrla oči in je globoko zaihtela. Bila je igralčina — mamica. Vobče lahko trdim, da se je vsak igralec popolnoma vživljal v svojo vlogo. V igri je bilo dokaj temperamenta in naravnosti. In to je mnogo! Saj vemo, da se celo odrasli igralci diletantje le težko iznebijo lesenosti in deklamiranja.

Z ozirom na pisatelja moram opomniti, da bi se dala igra zasnovati in izvesti z veliko večjim dramatičnim učinkom. Berač n. pr. nima skoraj nikakršne zveze z dejanjem. Avtorju svetujem, naj v tem pogledu primerja »Tončka« v Finžgarjevem »Divjem lovcu«. Zadnje dejanje bi se moralo vršiti v sobi pri postelji bolne Anice. In kakšna pravica je to: Anica, zlati otrok, ki ni zakrivil njcesar, mora umreti, Mihec pa, že po naravi pokvarjen in od premehke matere slabo vzgojeni tvorniški paglavec, odide vsakršni kazni. In Jurjevec? Konec igre je na vsak način medel, plehek, ponesrečen. Da se krompir

ne izkopava v pričetku jeseni, bi moral pisatelj tudi vedeti.

Odmori so pri gledaliških predstavah večkrat mučno dolgočasni. Pri tej predstavi so nam bili v prijetno zabavo. Skrbel je za to strokovni učitelj Dragotin Humeč. Izvežbal je učenice in učenke meščanske šole v petju v tako visoki meri, da so zapeli 6 narodnih pesmi četveroglasno. In zapeli so jih mladi pevci in pevke tako lepo, da si je občinstvo želelo, naj bi bili odmorji še enkrat tako dolgi in bi se pesemce ponavljale. Saj pa tudi res globoko učinkuje ljuba nam narodna pesem, kadar zadoni iz petdesetih mladih grl s svežimi glasovi.

Ne vem, kaj bi moglo bolj ogrevati človeku srce, kot takšno petje. Vem pa, koliko truda provzroča učitelju, da izvežba otroke do te stopnje. Zato gre čast in hvala obema tovarišema, ki sta s svojo požrtvovalnostjo priredila tako lep večer. Pokazala sta, kako lepi uspehi se dosežejo, če ima učitelj ljubezen do mladine in veselje do dela.

Naše čitanke.

Z Goriškega dohajajo glasovi, ki utemeljujejo potrebo, naj se sestavijo nova berila za naše narodne šole. V kolikor se je doznalo, pregledujejo že nekateri štaterski slovenski učitelji rokopise, name-

njene za izdajo novih čitank, ki jih pripravljajo dvorni svetnik, deželni šolski nadzornik Končnik.

Dasi so n. pr. Schreiner-Hubadove čitanke dobre, imajo vendar svoje pomanjkljivosti, ki jih je treba pri novih izdajah izpopolniti. Schreiner-Hubadove čitanke imajo v sebi veliko bogastvo in prožnost slovenskega jezika, toda to bogastvo je za učenca le tedaj lahko prebavljivo, če ga poučuje jezikovno dobro podkovan učitelj, ki pozna za en in isti pojem vse sorodne izraze; n. pr. upor = vstaja, buna punt; upornik = vstajnik, vstaš, bunar, puntar;

upreti se = vstati, vzbuniti se, puntati se.

Zalibog, je bil naš pouk v slovenščini na učiteljskih čisto jako pomanjkljiv, da ne poznamo vsi za en in isti pojem vseh sorodnih izrazov, iz česar izvira, da mnogi učitelj nekaterih izrazov sam ne razume, ker manjka koncem čitanke slovarja ali besednjaka, ki bi obsegal vse sorodne izraze v abecednem redu. S tem bi bilo ustrezno tudi učencu, saj bi se jih lahko učil doma, dočim si jih mora sedaj po učiteljevem navodilu posebe napisati v svoj vsakdanji šolski zvezek, obenem bi bilo s tem ustrezno kulturi jugoslovanskih jezikov.

Jezikov pouk je najvažnejši predmet narodne šole. Bogastvo slovensk. jezika

zorniku Maierju, dokler niso prekoračila njegova — da ne rabimo hujšega izraza — čudna postopanja dovoljenih mej. Uposluševaje to, bi pač lahko dovolili pasti tudi Maierja, če ste strmoglavili nedolžnega Turka, s katerim je bilo učiteljstvo vse-skozi zadovoljno! Če bi bili to storili, bi bilo boljše za Vas, gospod baron, za Maierja in za nas! Nam bi ne bilo treba se zopet baviti s tem nadzornikom. Maier bi užival mir, ki ga je jako potreben, Vas, ekscelenca, bi pa ne nadlegovali s takimi članki! Zatorej storite, kar ste zamudili! Mi smo preverjeni, da bi tak nadzornik v nobeni drugi kronovini ne prekoračil več šolskega praga kot nadzornik, zakaj dopuščate, da on še funkcionira kot tak? Dajte mu, ekscelenca, polno penzijo in odstavite ga; ne nam na ljubo — odkrito Vam povemo, gospod baron, da je Maier napredno učiteljstvo tako velika ničla, da gre preko njega — ne nam na ljubo, ampak ugledu c. kr. šolskih nadzornikov, na ljubo oblasti, ki jo zastopate v deželi, ga odslovite in hvaležni Vam bomo!

Končno pripominjamo, da slovensko napredno časopisje že odločno nastopa proti tej Maierjevi nakani ponemčenja našega ljubljanskega narodnega šolstva; zagovarja ga pa — »Slovenec«!

Našla sta se vredna bratca, ki ne poznata principa materinskih šol, kakor ga je za vse čase in narode postavil veliki Komensky!

Izplačevanje učiteljskih plač na Štajerskem.

Doslej so učiteljstvu izplačevali mesečno plačo a) na podlagi dvojezično tiskane izplačilne knjižice, b) na podlagi pobotnic učiteljstva, ki so bile tiskane, oziroma pisane v slovenskem jeziku.

Krog 24. aprila t. l. so dobila šolska vodstva na Štajerskem od davčnih uradov brez dopisa nemško tiskane »Zalungliste«, po eno za vsako učno osebo. Šele tri dni pozneje pa odlok šolskih oblasti, ki z njim učiteljstvu naznanja, da bo začeti s 1. majem t. l. začelo dobivati svojo plačo proti podpisu na teh »Zalunglistah« in da osebne pobotnice zaneprej odpadejo, namesto kolkov pa da bodo kolkovino pri davčnem uradu odtegovali. Istotako odpadejo do sedanje izplačilne knjižice.

Ta predlog je stavilo deželno finančno ravnateljstvo v Gradcu deželnemu šolskemu svetu, ki ga je sporazumno z deželnim odborom odobrilo, a tudi finančno ministrstvo je z naredbo z dne 10. februarja 1914, broj 3514 iz 1913, ta predlog odobrilo in dovolilo, da se sme kolkovna pristojbina od učiteljskih plač odtegovati. Odlok pravi končno, da je finančno deželno ravnateljstvo ukazalo, vsa šolska vodstva založiti s potrebnimi tiskovinami za eno leto.

Finančna uprava si hoče na račun učiteljstva delo olajšati. Nove plačilne pole bodo za vse učiteljstvo ene in iste šole skupne ter se bodo podpisane od vsega učiteljstva, predložile davčnemu uradu v dvojnini. Prvopis ostane pri davčnem uradu, drugopis se vrne šolskemu vodstvu s skupnim zneskom vred.

Učiteljstvu pa ta novotarija ne bo nič koristila, pač pa v gotovih pogojih škodovala. Dosedanje izplačilne knjižice so bile namreč last posameznika; nahajale so se navadno shranjene na davčnih uradih ter so se posameznikom do pošiljale na ogled, kadarkoli je to lastnik zahteval, zlasti ob napovedi za osebno dohodnino, ob premeščanju je šla knjižica z njim v njegov novi službeni kraj. V slučaju stiske

je dobil na njo tudi zasebno posojilo, zlasti če jo je upniku s pobotnico vred zastavil. V prihodnje odpadejo vse te ugodnosti na škodo učiteljstva.

Nove skupne izplačilne pole namreč niso več last posameznikov, temveč so last šolskega vodstva, oziroma šolskega inventarja. Premeščeni učitelj ne bo mogel več zlahka dobiti upogleda vanje, a nobeden učitelj jih ne bo mogel več rabiti kot jamstvo za nujno posojilo. Tako so nam šolske oblasti zadržale samopomoč ter nas izročile, upajmo da nevede, nepričakovano. Odvzele so nam našo individualno pravico, in sicer neopravičeno brez našega privoljenja.

V uradnem dopisu, ki se nam je z njim svoj čas nakazala naša mesečna plača, oziroma starostne doklade, je izrečno rečeno, da se nam bo izplačevala plača proti kolkovanim pobotnicam. S tem dopisom se nam je torej takrat podelila individualna pravica, dobivati plačo potom pobotnic. Kdor si hoče čuvati to individualno pravico, naj vložiti proti odloku deželnega šolskega sveta z dne 22. aprila 1914, broj 3848/4, odgovor na naučno ministrstvo z odločilno močjo v 14 dneh, in če pa 1. junija s pravno močjo v 60 dneh, računajoč od dneva objave po šolskem vodstvu.

Kaj je vodilo finančno deželno ravnateljstvo k temu koraku, je jako zanimivo. Zavedno slovensko učiteljstvo je pisalo samoslovenske mesečne pobotnice, zaradi tega so morali v Gradcu nameščati slovenščine možne pregledovalce. Z rečenimi nemškimi tiskovinami hočejo obenem doseči, da ondi nameščeni uradnikom ne bo treba slovensko znati ter bodo tam nastajali same Nemce. Slovenci naj ostanejo nižje pri davčnih uradih, a še od tam nas bodo začeli izpahovati, a mesto nas nameščati Nemce. Tako stoji zapisano v glavah nemškega birokratizma v Gradcu. Na Dunaju seveda o tem ničesar ne vedo, tja se je le poročalo, da se hoče s tem doseči enostavnejše uradovanje.

V smislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. l. 1867., državnega zakonika broj 142, ima vsak narod **nedotakljivo** pravico svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti; zato ima tudi slovensko učiteljstvo kot del slovenskega naroda pravico do pisanja samoslovenskih mesečnih pobotnic ter odklanjati podpise na nemških izplačilnih polah; zakaj v jezikovnem oziru so nezakonite, prezirajo naš jezik ter kršijo državni osnovni zakon.

Proti odloku finančnega ministrstva z dne 10. februarja 1914, broj 3514 iz l. 1913, ki je predlog finančnega deželnega ravnateljstva odobrilo in dovolilo, da se sme učiteljstvu pristojbina namesto odpadlih kolkov od plače odtegovati, naj vložijo posamezni učitelji pritožbo na upravno sodišče z utemeljevanjem, da hočemo mi na temelju svoje individualne pravice dobivati plačo tudi nadalje proti kolkovanim pobotnicam. Ker finančno deželno ravnateljstvo ni svojega tajnega namena naglašalo, ga v tej pritožbi tudi nam ni treba naglašati. Tu so merodajne naše individualne pravice. Končno je tudi mogoče, da finančno ministrstvo ni upravičeno pobirati pristojbine namesto kolkov, temveč samo kolke. Kdor želi v tej zadevi besedila za pritožbo, oziroma ugovor, naj se obrne do uredništva »Učit. Tovarisa«, ki bo besedilo priobčilo v tisku.*

* Najradikalnejše in najkrajše je s temi »Zalungliste« z uspehom obračunalo učiteljstvo v Dobju. Glej v tej zadevi dopis iz Dobja! Ured.

narod nedotakljivo pravico svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti, torej si smemo Slovenci svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti tudi v šolah potom pouka in nam tega nihče prepovedati ne more in ne sme, ter ne more naučno ministrstvo, ki je v omenjenem šolskem in učnem redu te določbe izdalo, odreči takim čitankam svojega potrdila.

S krivo mislijo, da nam take knjige ne bodo potrjene, terorizujemo svojo slabo razvito narodno zavest ter zadržujemo izvrševanje svoje najvažnejše državljanske osnovne pravice.

Velika vrzel nam zija iz sedanjih čitank tudi iz splošnega državljankega stališča. Državni osnovni zakon z dne 21. XII. l. 1867., ki bi ga moral poznati vsak državljan, bi se moral v čitankah dobesedno s podpisom vladarjevim in vseh takratnih ministrov ponatisniti.

Učiteljstvo razpravlja zadevo v učiteljskih društvih ter se zaveda, da izhaja naša moč iz nas samih, in sicer v toliko večji meri, v kolikor več se zavedamo svoje narodno kulturne misije; zato zahtevamo glasno in odločno, naj ustrezajo prihodnje naše čitanke tej kričeči narodovi potrebi, ker bi bili drugače primorani njihovo uvedbo v svoje šole odklanjati.

R. K.

Končno bodi omenjeno, da se bodo te izplačilne pole učiteljstvu zaračunale.

Z uvedbenim novih izplačilnih pol se oškoduje obenem slovenska tiskarska obrt, zakaj te tiskovine se bodo tiskale v novi tiskarni namestnici, s tem je odvzelo slovenskim tiskarnam tiskanje slovenskih pobotnic, tako se bo slovenski narod poškodoval 1. socialno, 2. na njegovih jezikovnih pravicah in 3. obrtno gospodarsko.

Učiteljstvo ima moč obvarovati naš narod pred to trojno škodo.

Prošnja.

Koncem novembra pret. leta je umrl tovariš Štipko Jelenc, nadučitelj v p. v Kandiji. Leži na pokopališču v Šmihelu pri Novem mestu. Učiteljstvo mu namestila postaviti spomenik. V teh hudih časih pa učiteljstvo samo ne zmora dostojnega spomenika, zato se obrača tem potom do vseh prijateljev blagopokojnika — saj jih je imel mnogo — da z radovoljnimi prispevki pospešijo in omogočijo to namero. Prispevke prosimo pošiljati na naslov: **Dragotin Gregorc**, učitelj na Toplicah pri Rudolfovem na Dolenjskem.

Predlog za uvedbo Widrove knjige „Moje prvo berilo“ v ljudske šole na kmetih.

Stavljen in soglasno sprejet na delegacijskem zborovanju Zveze v Mariboru.

Predlog, ki ga je stavil tovariš Ivan Kelc po Gornjegrajskem učiteljskem društvu, se glasi: Vodstvo Zveze naj vpliva na posamezna učiteljska društva, da bo učiteljstvo na letošnjih uradnih učiteljskih konferencah glasovalo za uvedbo »Moje prvega berila« od K. Widra v ljudske šole kot učno knjigo.

Ta predlog je tovariš Ivan Kelc kot delegat utemeljeval na prilično ta način: Da razumljiveje utemeljim svoj predlog, sem primoran omeniti, da sem bil začetkom svojega učiteljevanja iskren zagovornik in pospeševalec analitično-sintetične metode, kar mi lahko potrdijo moji starejši tovariši, ki dobro vedo, da sem v letih 1882—1883. v zvezi s tovarišem Š. Šalamunom o tej učbi natančno razpravljaval v »Popotniku«. Da nisem nikak osebno nasprotnik tov. Iv. Krulca, svedoči že dejstvo, da pohaja k njemu moj lastni vnuk v šolo, kar me jako veseli. Priznavam radostnega srca, da sta obe začetni knjigi velik napredek v našem narodnem šolstvu, akoravno se nahajajo v obeh marsikaterih hibe, ki se lahko popravijo v novih izdajah. Da sem proti uvedbi razkrojno sestavne učbe v naše ljudske šole, me je k temu dovedla večletna in bridka izkušnja. Stopivši iz učiteljskega, poln vzvišenih idej, navdušen z vsemi močmi delovati za vsestranski napredek milega mi naroda slovenskega, sem jel poučevati in vzgajati našo nadopolno mladino po anal.-sintetični učbi, smatrajoč jo za edino pravilno, po kateri bom najgotoveje in, recimo, najhitreje dosegel tako iskreno zaželjeni smoter. Z vso navdušenostjo in gorečnostjo sem se poprijel navedene učbe ter se mučil kot črna živina, a kmalu je prišla prevara, in sicer v osebi gospoda nadzornika, že izkušnega šolnika. Po nadzorovanju mi je namreč rekel, da priznava v popolnem moje požrtvovalno delovanje pri pouku, a poleg vsega tega sem dosegel bore malo in po tej učbi ne dosežem na takšnih šolah nikoli nič povoljnega v določenem času. Omenjeno bodi, da sem imel takrat v šoli 158 šolskih otrok. Prihodnje leto sem sicer skrajšal učbo, uspeh je bil povoljniji, ali spričo preoblega napora še vedno ne zadovoljiv; bila pa tudi ni več anal.-sintet. učba. Pozneje sem se lotil pisalno-čitalne učbe in te sem se držal, in uspehi so bili v popolnem zadovoljivi tako pri prebivalstvu, kakor pri nadzorniku. Kmetiško ljudstvo nikakor ne more razumeti, kako bi bilo to mogoče, da otrok hodi 14 dni in še časih mnogo dlje v šolo, pa še ne pozna nobene črke; potem je učitelj kriv, da je šola za nič itd. Lažje si otrok zapomni eno črko, nego tri do štiri naenkrat in ako tudi ni vsak dan v šoli. V mestih in trgih, kjer je majhno število otrok in reden obisk, je to mnogo lažje. Ljudstvo je naobraženo in ne zahteva takojšnjih vidnih uspehov, posebno je to še lažje na vadicah, kjer se zbere najboljši material, v takšnih razmerah se učitelj lahko igraje bavi z dolgovoznimi in temeljitimi predvajami.

Obe začetni knjigi bode znal spreten učitelj porabiti po eni kot drugi učbi, a Krulčeva je bolj sestavljena po razkrojno-sestavni učbi, kar pa ni popolnem resnično. Po tej učbi se mora naslanjati in biti v zvezi nazorni pouk s takozvanimi temeljnimi besedami ter se mora pri novi besedi vedno ozirati na poprej obravnavano snov ter jo spravi z novo učno

tvarino v naravno zvezo, poučevaje od znanega do neznanega. Te zveze pa v Krulčevi knjigi mnogokrat manjka. Nikakor mi ne gre v glavo, kako bi n. pr. spryil pri nazornem pouku v naravno zvezo, brez daljših ovinkov in nepotrebne zamude zlatega časa, temeljno besedo »deto« s poprej obravnavano besedo »sito«! In taki slučajji se ponavljajo večkrat.

Sicer pa mora biti v šoli vsekar prva in najboljša knjiga učitelj sam, samo naj se mu ne krati pravice, da si v dosegu zaželenih in predpisanih uspehov v šoli izbere pripomočke, ki mu prija najbolje. Drugače je ukazovati pri zeleni mizi, drugače med prostim ljudstvom izvrševati dotična povelja, in ni umestno, ako tisti, ki morajo štiti učiteljstvu itak preskromno podeljene pravice, te kratijo in kratkomalo prezirajo.

Nikakor nisem nasprotnik uvedbi ene ali druge začetne učne knjige, samo potrdi se naj to, kar si je učiteljstvo, opiraje se na zakonite predpise, izbralo prostovoljno!

Omeniti mi je še, da kakor ima celo vsak svetnik prste obrnjene k sebi, naj se tudi učiteljstvo nikakor ne šteje v zlo, ako si izbere šolsko knjigo, ki jo je založila »Učiteljska tiskarna«. Kakor znano, so nas razne tiskarne glede naših časopisov postavile pred vrata, česar »Učiteljska tiskarna« ne sme, ker je sad našega truda in požrtvovalnosti; je tedaj nas vseh učiteljev sveta dolžnost, da si ta sad ohranimo in ga rešimo pogina, kar tako iskreno žele naši nasprotniki! — Z ozirom na navedeno usojam se Vas prositi, da glasujete za moj predlog.

K besedi se oglasi del. tovariš Pavel Flere, ki želi, da bi se namesto besede »vpliva«, postavi beseda »priporoča«, na kar je bil predlog soglasno in z odobravanjem sprejet. Dolžnost vsega organizovanega učiteljstva je, da se drži discipline. Složnih mas ne premaga nihče!

Nemški hrast na slovenskih tleh.

»Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften« ali po naše Zveza kmetijskih združenj v Gradcu obsega po slovenskem Štajerskem kakih 30 Rajfajznovih posojilnic. Ko so se te posojilnice ustanovljale, je nemški Johan razlagal lahkovernemu sloverskemu Ivanu, da bodo te posojilnice strogo gospodarske in da se ne bodo prav nič pečale z narodnostjo. Ivan je to rad verjel, dasi je naprej vedel, da mu ne bodo iz Gradca slovensko dopisovali. Prišlo je res tako, da se ta »Verband« noče nič pečati s slovensko narodnostjo. Slovenskim Rajfajznovkam do pošilja nemške knjige in tiskovine, ter jim dopisuje samo po nemško, če pa zahtevaš slovensko uradovanje, te na dolgo in široko poučujejo, da so posojilnice čisto gospodarska zadeva, da tu ne gre umešavati jezikovnih pravic, končno pa ti še prav imenitno rečejo: »Unsere Geschäftssprache ist deutsch!« Naš poslovni jezik je nemški! To se pravi, vi Slovenci se le nič ne oglašajte za svoje jezikovne pravice, pri nas je vse nemško, mi se s slovensko narodnostjo ne pečamo, mi vas potrebujemo samo gospodarsko, da si izposojujete naš denar, drugače pa le tiho za vratni!

Najlepše pa se Johan norčuje sedaj iz Slovencev. Nekega dne je dobilo namreč vseh 30 Ivanov vsak po eden nastenski lepak z velikim hrastom, polnim želoda. Na vsakem želodu je ime Rajfajznovke. Tu najdeš n. pr. sledeče želode: Bizeljsko, Radvanje, Hoče, Sv. Trojica v Sl. Goricah, Gomilca, Sv. Miklavž nad Ormožem, Leskovec, Puščava, Ščavnica, Ruše, Zgornja Radgona, Velenje, Vič, Razvanje, Sv. Lenart v Slov. Goricah, Kapele pri Brežicah, Dobje, St. Vid pri Planini, Sladka Gora, Zdole, Sv. Lovrenc v Slov. Goricah, Sv. Barbara pri Mariboru, Sv. Marjeta pri Moškanjih, Sv. Barbara v Halozah, Majšperk, Sv. Rok ob Sotli, Polenšak, Dobova pri Brežicah, Oplotnica tid. Ti Ivani so torej na hrastu sami Johani.

Neki grof Zedwitz je ta hrast tako osnoval, da med zelenjem hrastovega listja prav dobro razločuješ nemške črnordeče-rumene barve. Ti lepaki vise v omenjenih posojilnicah kot priča slovenske nezavednosti, ki se je vdinjala nemški gospodaželnosti za ponižno dekle.

Ker nam »Verband« ne priznava naših državljanjskih jezikovnih pravic in nas gospodarsko uprega v nemštvo, naj mu ne služimo več niti za hlapca, niti za dekle. Učiteljstvo, ki sodeluje pri teh posojilnicah, blagovoli skrbeti za to, da se na mesto nemških hrastov posadi naše lipe, nemške barve naj se prevlečejo z belomodro-rdečo barvo, iz pomemčenih Johannov se naj izkristalizujejo slovenski Ivani, potem bomo veseli, da se zvitemu Johanu ni posrečilo upreči Slovencev pod svoji gospodarski nemški jarem.

Ivan z lipo.

ustvarja narodno zavest in ponos, ter budi ljubezen do materinega jezika.

Jako občutna pomanjkljivost vseh naših čitank je, da manjka v njih vsebine, ki bi se z njo učenec obogatel z zavestjo, da je Slovenec. To bo menda glavni vzrok, zakaj se naša mladina tako silno potuje. Že v začetnih bi se morali nahajati kratki stavki; n. pr.: Govorim slovenski jezik. Tudi oče in mati mi govorita slovensko. Sem torej Slovenec (Slovenka). — V višjih razredih bi moralo biti to seveda obširneje razloženo, zakaj sem Slovenec; n. pr.: 1. Ker govorim od rojstva slovenski jezik; 2. Ker so tudi moj oče in mati slovenskega rodu; 3. Ker so mi bili pradedje Slovenci; 4. Ker je moj rojstni kraj na Slovenskem; 5. Ker je tu že od nekaj bival slovenski narod; 6. Jezikovo zgodovinsko, zemljepisno in posestno narodovo pravo; 7. Dolžnost ostati vedno slovenskega mišljenja.

Izdajatelj novih čitank so dolžni se na narodno vzgojo ozirati 1. iz narodnega stališča; 2. iz ozirov na določbe § 71. stalnega šolskega in učnega reda, ki pravi med drugim, da se morajo otroci v šoli vzgajati tudi k ljubezni do prirojene narodnosti; 3. iz ozirov na določbe člena XIX. držav. osnovnega zakona z dne 21. XII. leta 1867., ki izrečno pravi, da ima vsak

Moč paragrafov in kultura.

(Iz Istre.)

Pod tem naslovom je tovariš iz Istre v 11. številki cenjenega »Učiteljskega Tovariša« dokazal, da trpi ljudsko šolstvo največ zaradi tega, ker se ne vršita §§ 55. in 59. državnega zakona. Tudi jaz sem enakega prepričanja, a mislim, da je k temu dodati še nekaj drugih paragrafov. Tovariš je povedal, da trpi učitelstvo in šolstvo, ker država dovoli, da si razlaga vsaka dežela § 55. drž. zakona, kakor se ji ljubi. Povedal nam je tudi, da je ustanoviti za Slovence v Istri še mnogo šol. To je resnica, a poleg tega bo skrbeti, da se te šole ustanove tako, da jih bo mogoče redno obiskovati. Pri ustanovitvi šol, bi se morali ozirati na krajevne razmere in ne samo na določilo § 59., da je ustanoviti šole le tam, kjer je 40 otrok, ki morajo hoditi čez 4 km daleč v šolo. Daljava 4 km je prevelika za naše kraje, ker naša dežela ni ravna. Na poti 4 km se mora mnogokrat plezati gor pa dol, zopet gor in zopet dol, tako da pride otrok v šolo utrujen, da ga ne zanima pouk. Največjo dobroto bi mu naredil učitelj, ako bi se smel učenec spraviti v kraj, kjer bi lahko legel, zaspal in se odpočil. Uspoštevajmo še istrske slabe ceste, burjo, zamete snega in v poletju še istrsko vročino, pa bomo lahko spoznali, da bi vsak dan ne prehodil 8 km poti niti odrasel človek in ne šestletni otrok. Kot primer takih ovir navedem Dolino v koperskem okraju.

V Dolini je bila že več časa trirazrednica, ki so jo bili dolžni obiskovati otroci iz vasi: Dolina, Kroglje, Sacerb, Prebeneg, Kastelc in Ulica. Kot na trirazrednici se je poučevalo celodnevno, in pravilno bi morali vsi otroci dvakrat na dan v šolo. Nikakor ni bilo to mogoče otrokom iz vasi Sacerb, Prebeneg, Kastelc in Ulica, zato ni bilo vsak popoldan skoraj polovice otrok v šoli, a v zimskem času ob burji in slabem vremenu ni jim bilo mogoče niti po enkrat na dan. In pri takem obisku naj bo dovoljen napredek v šoli? To ni mogoče, ako bi bili v Dolini sami najboljši učitelji vsega sveta. Vendar ni to izmudilo nekaterih. Šoli je primanjkovalo le malo otrok, da bi imela po § 11. drž. zakona zadostno število otrok za štirirazrednico. Priklopilo se je zaradi tega tej šoli z dovoljenjem šolske oblasti še otroke iz vasi Mačkovoje. Tako se je razširila v štirirazrednico. Občina je zato mnogo žrtvovala; zakaj sezidala je veliko in lepo šolsko poslopje. Da ne bo treba otrokom dvakrat na dan pohajati v šolo, je sedanjemu nadučitelju uvedel nerazdeljen pouk, ker se je nadejal, da se bo zboljšal obisk in napredek. Kak je sedaj napredek, ne morem soditi, ker mi ni dana prilika, vendar pa si moram misliti po tem, da so napravili otroci v l. 1912/13. na tej šoli 10.348 opravičenih in neopravičenih zamud, da tudi napredek ne more biti prav dovoljen. Največ zamud pripada gotovo otrokom zunanjih vasi. Po mojem mnenju bi bilo bolje, ako bi se bilo napravilo eno šolo za otroke vasi Dolina in Kroglje, drugo za otroke vasi Kastelec in Sacerb in tretjo za otroke vasi Prebeneg, Ulica in Mačkovoje. Tako bi lahko otroci redneje obiskovali vsak svojo šolo, in s tem bi se izboljšal napredek, četudi bi ne bilo nobene štirirazrednice. Napredek na večrazrednih šolah more biti dovoljen le tam, kjer so tudi krajevne razmere take, da lahko otroci vedno obiskujejo šolo. V Istri, izvzemši mesta, je le malo takih krajev.

Razvidno je, da s tem nočem dokazati, da so samo v Dolini take razmere, ampak je še mnogo krajev, ki imajo take razmere, a nimajo še dovoljnega števila šol. Ker šolske oblasti ne upoštevajo teh razmer, paziti bodo morali na to naši deželni odborniki, deželni poslanci in posebno oni, ki bo član deželnega šolskega sveta. Tega ne smemo nikakor pozabiti ob bližajoči se deželnozborni volitvi.

IVAN KELC:

Ustavoznanstvo.

(Dalje.)

Žal, da se nahajajo danes še skoraj bolj, kakor kdaj poprej, med takozvanimi naobraženci podli nestalneži, ki le iz dobičkarije ali ničvredne častihlepnosti postanejo neznačajneži. Takim ni nikoli in nikjer zaupati! In kdor sam ni značajnež, ni mogoče, da bi drugim dal, česar ne poseduje, in sicer v obilni meri. Po njih delih jih boste spoznali, je jako značilen izrek. To sem navedel le takorekoč mimogrede, a je vendar silno potrebno pri odgoji ljudstva.

Kakor v deželne zbere, enakega in še večjega pomena so volitve v državni zbor. Pri opisovanju države se mora mladina in v slučajni volitve tudi odraslo ljudstvo poučiti, kolike važnosti so take volitve za vse narode v državi. Državni zbor je namreč tista korporacija, kjer se sklepajo za-

koni za vse dežele avstrijske državne polovice, in sicer brez razločka na narodnost in veroizpovedanje. Kakor sklepi deželnih zborov, enako postanejo sklepi, sprejeti po večini državnih poslancev, po potrjevanju od cesarja, zakoni, obvezni za vse državljanke totranske državne polovice. Za Ogrsko ter Hrvatsko-Slavonsko se sklepajo zakoni v Budimpešti, oziroma v Zagrebu, za Bosno in Hercegovino v novejšem času v Sarajevu. Skupne državne zadeve, kakor skupna vojska, skupne finance in zastopstvo pri vnanjih državah, obravnavajo takozvane delegacije, v katere izvoli vsak državni zbor polovico odposlancev. Iz tega vsega se razvidi, da je ustroj naše zakonodaje jako kompliciran, kar povzroča državi obilo stroškov.

Vsak posestnik je na svojem posestvu neomejen gospodar; nihče mu ne sme kratiti pravic na njem, ako redno plačuje davke in opravlja sploh zakonito določene dolžnosti; razlastitev ni pripustljiva, razen ako to nanesejo posebni slučajji, ki so zakonito opravičljivi, n. pr. prevelika zadolžitev itd.

Vsak državljan je osebno svoboden; nihče mu ne sme kratiti njegove svobode, razen ako se je pregrešil proti zakonu.

Skrivnost v pisnih se ne sme kršiti; kdor bi samovoljno odpiral tuja pisma, bi bil občutljivo kaznovan. Izjeme so le v izrednih slučajjih, n. pr. za vojne ali na sodnijsko povelje, kadar gre za zakonito dopuščeni zapor, zoper prekoračitev obstoječih in za vsakogar veljavnih zakonov ali za hišno preiskovanje, ki se lahko vrši na ovadbo v to poklicanih činiteljev.

(Dalje.)

Otroci blisplah ne smeli piti zrnate kave, temveč le dobro mleko s Kathreinerjevo Knelpovo sladno kavo.

Če se piše gorke ali mrzle, vsako je Kathreinerjeva popolnoma naravno, ljuba, ugajajoča in sprota. SVOJE priprave in najboljega slada jako krepljena.

Vprašajte, prosim, o tem Svojega hišnega zdravnika.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega ima svoj redni občni zbor v četrtek, dne 14. maja 1914, ob 3. popoldne na Rakeku v restavraciji g. M. Domicelja. Na dnevnem redu so poleg običajnih točk tudi važne razprave, ki se tičejo naše centralne organizacije. Po občnem zboru se lahko vrši izlet v prelepi Škočjan, če se prijavi dovolj udeležencev.

Tovariši in tovarišice! Udeležite se polnoštevilno občnega zbora. Ovrčite moramo trditve, da je društvo logaškega okraja, najmanj agilno. Proč z mlačnostjo! Ni dovolj, da smo samo člani stanovske organizacije, marveč udeleževati se moramo redno tudi njenih zborovanj.

Dan občnega zbora našega učiteljskega društva naj bo naš stanovski praznik.

Pedagoško društvo v Krškem ima svoj letošnji občni zbor na dan uradne konference v soboto, dne 16. maja t. l. Čas, lokal in dnevni red zborovanja bomo naznanili posameznim šolam s posebnimi vabilii. Prosimo pa že na tem mestu, da društveniki točno upoštevajo direktive društvenega vodstva. Odbor P. D.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ima svoj redni občni zbor v četrtek, 14. maja t. l., ob 2. pop. v deški šoli v Šmilhelu pri Rudolfovem. Razen navadnih točk so na dnevnem redu važne društvene, učiteljske in šolske zadeve. Pridite vsi! — Odbor.

Istra.

Istra. Slovensko učiteljsko društvo za Istra ima svoj redni občni zbor dne 14. maja ob 10. uri predp. v šol. posloju v Ricmanjih. Poleg dnevnega reda, določenega v § 23. društvenih pravil, pridejo v razpravo tudi: 1. Prayne razmere učiteljev v Istri (g. Mikuluž). 2. Zakonski

načrt z dne 30. marca 1870., št. 20 (g. Leonardis). 3. Učitelstvo in prihodnje deželnozbornske volitve. 4. Poslovni red Zaveze jugoslovanskih avstr. učiteljskih društev. 5. Posredovalnica dela učencem, ki so dovršili ljudsko šolo (F. Košutnik.). Odbor bo tudi poročal o kbrakih, ki jih je napravil za izboljšanje našega gmotnega položaja.

Tovariši in tovarišice! Zavedajte se svojih stanovskih dolžnosti in pridite vsi na občni zbor! Zlast mlajše učitelstvo, ki še ni včlanjeno, nas bo jako razveselilo s svojo udeležbo!

Goriško.

Učiteljsko društvo sezanskega šolskega okraja ima letni redni občni zbor v četrtek, dne 14. maja t. l., v Sežani ob 10. uri predpoldne.

Dnevni red:

1. Predsednikov nagovor.
 2. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja.
 3. Poročilo: a) tajnikovo, b) blagajnikovo.
 4. Volitev novega odbora.
 5. Razni predlogi.
- Na obilno udeležbo vabi vljudno — odbor.

Trst.

Trst. K poročilu o pomladanskem zborovanju Trž. učit. društva, ki smo ga priobčili v zadnji številki, smo prejeli to-le pojasnilo:

Velecenjeni gospod urednik!

V dopisu »Pomladansko zborovanje trž. učit. društva« v štev. 18 cenj. »Učit. Tov.« čitam med drugim: »Tov. voditelj C. Valentič predlaga, naj se ta načrt poslovnega reda kar »en bloc« zavrže, vendar itd.«

Resnici na ljubo prosim, da popravite besedo »zavrže« v glasuje, kateri vzraz ni identičen prvemu — vsaj po mojem ne. Zahvaljujem se slav. uredništvu za prijaznost s tovariškimi in prijateljskim pozdravom Ciril Valentič, šolski voditelj.

Prošnja.

Dne 17. julija l. 1913 je umrl vrli naš tovariš Jakob Pretnar, učitelj na l. mestni šoli v Ljubljani. Blagopokojnik je bil vsestransko delaven učitelj, vzoren tovariš in odkrit, kremenit značaj. Zaradi teh lepih lastnosti je imel mnogo prijateljev med učitelstvom in izven učiteljskega stanu. Pokojni Pretnar zasluži, da počastimo njegov spomin in mu postavimo dostojen spomenik ob njegovem grobu pri Sv. Križu na Ljubljanskem polju. Zato prosimo vse njegove zveste prijatelje, da s prostovoljnimi prispevki pospešijo in omogočijo to namero. Prispevke naj p. i. darovalci blagovoljito pošiljati na naslov: Ludovik Dermelj, učitelj gluhomemih v Ljubljani. Imena darovalcev se bodo objavila v Učiteljskem Tovarišu.

Ljubljana, dne 6. maja 1914.

Jakob Dimnik.

Književnost in umetnost.

Slovenskim pisateljem! Narodno obrambno društvo izda tudi za leto 1915. koledarčke »Branič slovenski mladini«. Zato se obrača do slovenskih pisateljev z vljudno prošnjo, da bi prispevali za ta koledarček bodisi v prozi ali v poeziji. Vsebina prispevkov naj ima namen, zbuhati v mladih srcih ljubezen do rodne grude in rodne jezika ter okrepljevati v mladini narodno zavest in narodni ponos. Prispevki naj se pošiljajo na društvo »Branič« v roke urednika Rada Pustoslavca v Ljubljani do 1. julija t. l. Slovenske liste prosimo, da ta poziv ponatisnejo.

»Zvonček« objavlja v 5. letošnji številki to-le vsebino: 1. Tone Rakovčan: Pomladanske. Pesmi. 2. Fran Žgur: Učitelju na grob. Pesem. 3. Davorin: Lipa. Pesem. 4. M. Z. Jug: Kes. 5. Antonija Germkova: Igre pouličnih tržaških otrok. 6. K. Str.: O učinkovanju strupa. 7. Davorin: Ciganski godec. Pesem. 8. Verica. Podoba. 9. Slovan Slovanov: Ob materini postelji. 10. Ernest Zelezni, zadnji na Gosposvetskem polju ustoličeni vojvoda. Podoba. 11. Fran Košir: Bajtar Urh Skrbina v mlinom. Narodna pripoved iz Dravinjske doline. 12. Cvetinmirski: Pomladna. Pesem. 13. I. Lavrič: Materij. Pesem. 14. Fr. Rojec: Spet je prišel maj. Pesem. 15. Cvetko Gorjančev: Pomladna. Pesem. 16. Huda kazen. Podoba. 17. H.: Dan drevesa. 18. Tinča Ravljen: Prihod pomladi. Pesem. 19. Dobra Minka. Podoba. 20. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Rešitev in rešilci. — Jasen odgovor. — Metuzalem. — Kako živi ruski car. — Rudarji na svetu. — Na-

poleonov grob. — Dvetisoč let staro mesto. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Kotičkove risbe.

Srednješolski vestnik.

‡ Iz srednješolske službe. Na državni gimnaziji s slovenskim učnim jezikom v Gorici se spopolnita s 1. septembrom t. l. dve učni mesti za klasično filologijo kot glavnim ter slovenskim ali nemškim jezikom kot postranskim predmetom z nemškim in slovenskim učnim jezikom. Prošnje do 31. majnika goriškemu deželnemu šolskemu svetu v Trstu.

‡ Srednje šole v Avstriji. Naučno ministrstvo objavlja statistiko tistih gimnazij in realk, ki imajo pravico javnosti. Gimnazij je vseh 370, in sicer 16 spodnjih gimnazij, 3 štirirazredne realne gimnazije, 2 spodnji gimnaziji, 235 višjih gimnazij, 101 osmorazredna realna gimnazija in 7 reformiranih realnih gimnaziev. Država vzdržuje 238, dežele 12, mesta 23, škofije 8, redovi 28, razni fondi 3 in zasebniki 58 gimnazij. — Učni jezik je v 145 gimnazijah nemški, v 71 češki, v 103 poljski, v 10 italijanski, v 15 rusinski, v 7 srbohrvatski, v 2 slovenski in v 17 utrakvistični. Na Nižjem Avstrijskem je 41 gimnazij, na Zgornjem Avstrijskem 9, na Solnograškem 3. Na Štajerskem je 8 višjih gimnazij in 1 osemrazredna realna šola. Država vzdržuje 6, dežela 1, škof 1 in zasebniki 1 gimnazijo. Učni jezik je na 8 zavodih nemški, na 1 utrakvistični. V Celju obstojajo 4 samostojni gimnazijski razredi z nemško-slovenskim učnim jezikom. Na Kranjskem je 7 višjih gimnazij; 6 jih vzdržuje država, 1 knezoškof; 2 gimnaziji sta nemški, 1 slovenska in 4 utrakvistične. Na Primorskem je 12 gimnazij, in sicer po 1 spodnja gimnazija, štirirazredna realna gimnazija in ena spodnja realna gimnazija, 6 višjih gimnazij in 3 osemrazredne realne gimnazije. Država vzdržuje 8, dežela 1, mesta 3 zavode. Učni jezik je v treh zavodih nemški, v 6 laški, v 2 srbo-hrvatski in v 1 slovenski. Na Koroškem sta 2 višji gimnaziji in 1 osemrazredna realna gimnazija, 2 zavoda vzdržuje država, 1 neki red. Učni jezik je v zavodih nemški.

Politiški pregled.

* Skupni državni proračun. Skupni državni proračun, ki je bil predložen delegacijam, izkazuje sledeče številke: Redne potrebščine ministrstva zunanjih stvari K 19,630,754, to je 748,017 K več nego lani. Pokritje znaša 1,065.000 K kakor lani. Izredne potrebščine znašajo kron 297.619, to je 50.000 K več nego doslej. Skupne potrebščine znašajo torej kron 18,863.373, t. j. K 798.017 več nego doslej. — Redne potrebščine za armado znašajo K 494,030.572, t. j. K 55,932.211 več nego doslej. Pokritje pa znaša K 10,516.157; čistih potrebščin torej K 483,514.415, ali K 55,132.211 več nego doslej. — Izredne potrebščine znašajo K 1,670.000, ali kron 311.500 več nego doslej. — Skupne potrebščine za armado znašajo torej kron 485,184.415, ali K 55,443.711 več nego doslej. — Redne potrebščine vojne mornarice znašajo K 71,355.140, t. j. K 362.160 več nego doslej. Pokritje znaša K 530.000. Čiste redne potrebščine znašajo potemtakem K 70,825.140, t. j. K 347.160 več nego lani. Izredne potrebščine znašajo K 5,441.570, t. j. K 452.340 več nego doslej, tako ga znašajo skupne čiste potrebščine vojne mornarice K 76,266.710, t. j. 799.500 K več nego doslej. — Skupne potrebščine vojnega ministrstva znašajo potemtakem K 561,451.125, t. j. K 66,243.211 več nego doslej. — V skupnem finančnem ministrstvu izkazuje potrebnosti v upravnem oddelku minus K 10,371, v penzijskem pa plus K 118.458. — Skupni proračun izkazuje čistih potrebščin kron 585,722.519. Za pokritje so določeni dohodki carine, proračunjeni na 216,454,959 kron, na kar ostaja znesek K 369,267.560, ki ga je treba pokriti s kvotnimi prispevkoma obeh državnih polovic. Ta znesek je za K 36,807.734 višji od lanskega. Na totransko državno polovico odpada kron 234.854.168, t. j. K 23,409.719 več nego doslej, na dežele ogrske krona pa kron 134,413.391, t. j. K 13,398.015 več nego doslej. — Posebnih kreditov se zahteva za armado K 81,310.000, za vojno mornarico pa K 101,000.000, skupaj torej kron 182,310.000. Na totransko državno polovico odpada od te vsote K 115,949.160, na Ogrsko pa K 66,360.840. — Naknadnih kreditov za prvo polovico l. 1914. se zahteva za zunanje ministrstvo K 765.300, za armado pa K 9,445.000, skupaj kron 10,210.300, od katerih odpada na Avstrijo K 6,493.751, na Ogrsko pa K 3,716.549.

* Povišanje plač častnikom. Bodoče leto namerava vojna uprava delegacijam predlagati, da povišajo plače častnikom, in sicer dobe tiste plače kakor državni urad-

nik. Dohodke VIII. činovnega razreda dosežejo vsi častniki po 16- do 20-letni službeni dobi. Izdatki bodo znašali na leto 3.000.000 kron. — Kdaj pride učiteljstvo do kruha?!

***Nova vojaška bremena.** Vojnna uprava namerava v najkrajšem času izvesti popolno reorganizacijo armade. Vojno ministrstvo ima že izdelan načrt, po katerem se dodajo sedanji redni vojski rezervne formacije, ki jih bodo tvorile čete druge kategorije, razdeljene v posebne rezervne divizije v področju vsakega vojnega zbora po ena (vseh skupaj 16), ki bi se v slučaju potrebe združile v 4 nove armadne zbornice. Poleg tega pa bi se zvišalo prezenčno stanje stotnij, oziroma bataljonov. Sedanjo prezenčno stanje stotnij (92 mož) bi ostalo le pri 1126 stotnijah, dočim pa bi se pri 506 stotnijah zvišalo na 120 mož, kar se je večinoma tudi že storilo. Vojna uprava namerava baje ta organizacijski načrt predložiti delegacijam že v sedanjem zasedanju. Izdatki za to reorganizacijo so še neznani, a bodo zopet ogromni.

Učiteljski konvikt.

Velikodušen dar. Ljubljanska mestna občina je vsled sklepa občinskega sveta darovala »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta 1000 K (tisoč kron). Za to velikodušno darilo se slavnemu občinskemu svetu najtopleje zahvaljuje odbor.

Kranjske vesti.

—r— **Iz seje deželnega šolskega sveta** (z dne 25. aprila 1914.) I. Imenovani so: Sadar Mirko, učitelj v Postojni; Sepe Ljudmila, učiteljica v Polšniku; Jeretina Karel, učitelj v Domžalah; Podobnikar Pavel, nadučitelj v Rovtuh; Bajec Ljudmila, učiteljica v Vel. Laščah; Petrič Fr., učitelj v Ljubljani (III. m. deška šola); Sakotnik Angela, učiteljica na Savi; Ambrožič Josipina, učiteljica v Slavini; Vranič Terezija, učiteljica v Bohinjski Bistrici; Minkuš Avgust, uč.-vod. v Lešah; Zurec Pavla, učiteljica v Rudolfovem; Cepuder Marija, učiteljica v Papežih. — II. Premestite se: Česnik Karel nadučiteljem v Cerkljah na Dol.; Azman Leopold, učit.-vod. iz Zabnice učiteljem v Soderšici; Žgur Marija iz Trate v Radomlje na lastno željo. — III. Še enkrat se razpiše: Učiteljsko mesto v Črešnjevcu. — IV. Stalno se vpokoji: učiteljica Mikec Franciška iz Žuzemberka. — V. Začasno se vpokojita: Zagorjan Marija v Št. Rupertu; Kralj Marija v Hrušici. — VI. Razširi se: ljudska šola v Telčah na dva razreda. — VII. Ustanovi se posebni oddelek na ljudski šoli v Šmarjeti za oddaljene otroke, nova ljudska šola na Vrhu in potrđi privatna šola »Schulvereina« v Dragi. — Telovadba šolskih otrok pri »Sokolu« v Ribnici se ne dovoli. — Nerazdeljen dopoldanski pouk na mestnih ljubljanskih šolah se prične od 1. junija dalje. — Šolskim slugam na I. drž. gimnaziji se imenuje Schott Edvard, dosedanji šolski sluga v Novem mestu. — Ministrstvo je dovolilo nadučiteljicam in ravnateljicam naslov »gospa«.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Na mesto nadučitelja Jožefa Pleničarja, ki ima dopust v svrhu študij, je imenovana za suplentnjo v Kropi obs. učit. kandidatinja Antonija Azmanova. — Na mesto nadučitelja Julija Slapšaka, ki je na dopustu, je imenovana za suplentnjo v Radovljici prov. učiteljica Helena Potočnikova. — Na mesto učitelja Friderika Sadarja, ki je na dopustu v svrhu študij, je imenovana za suplentnjo v Koroški Beli učiteljica Franciška Rihteršičeva. — Na mesto učitelja Friderika Repovša, ki je v svrhu študij na dopustu, je imenovana bivša suplentinja v Sp. Idriji Melita Šivičeva za suplentnjo na deški šoli v Trziču. — Zasilna šola v Stari Oselci se je opustila in otvorila s 15. aprilom ekskurendna šola, na kateri je poverjen pouk učitelju na enorazrednici v Trbiji Viljemu Zirkelbachu. — C. kr. okr. šol. svet za ljubljansko okolico je imenoval na mesto obolele učiteljice Marije Marinkove bivšo provizorično učiteljico v Mengšu Franciško Božičevo za suplentnjo na Vrhniki. — C. kr. okr. šol. svet v Kranju je imenoval namesto obolelega učitelja Edvarda Vidica učiteljico Marijo Kasteličevno za suplentnjo na enorazrednici v Ratečah. — C. kr. okr. šolski svet v Radovljici je namesto obolele učiteljice Hermine Sirnikove imenoval suplentnjo na ljudski šoli v Breznici. — Namestu učiteljice Elze Luschinove, ki je zaradi bolezni na dopustu, je za suplentko na mestni dekliški ljudski šoli v Ljubljani imenovana Marta Čretnikova.

—r— **Preizkušnja trtnih škropilnic in žveplalnikov** priredi Novomeška kmetijska podružnica v pondeljek, dne 11. maja, na kmetijski šoli na Grmu. Prične se s pre-

izkuševanjem strojev ob 8. uri zjutraj. Preizkušnja ima namen, da primerjamo delo raznih škropilnic in žveplalnikov in se prepričamo, katere bi bilo najbolje naročevati. Vsak vinogradnik ve iz lastne izkušnje, da je velik del uspeha pri škropljenju trt odvisen od dobre škropilnice. Preizkušale se bodo tudi drevesne škropilnice. Razne tvrdke so se že na vabilo podružnice odzvale in priglasile svoje stroje v preizkušnjo. Vabimo naše vinogradnike in tudi sadjarje, da se preizkušnje v velikem številu udeležijo in tako na lastne oči prepričajo o dobroti posameznih škropilnic in žveplalnikov.

—r— **Enodnevni čebelarji tečaj v Krtini pri Dobu** se vrši dne 10. maja t. l. v ondotni šoli. Na tečaju predavata tovariša Fran Rojina in Ivan Schmeidek, oba priznana čebelarja-strokovnjaka.

—r— **Ženska podružnica Südmarke v Ljubljani** ima 405 članic, za 82 več kot lani.

—r— **Razpis učiteljskih služb.** V kranjskem šolskem okraju se v stalno nameščenje s pričetkom šolskega l. 1914/15. razpisujejo naslednja učna mesta: 1. nadučiteljsko mesto na dvorazredni, začasno s tremi razredi opremljeni ljudski šoli v Selcah; 2. nadučiteljsko mesto na dva razreda razširjeni ljudski šoli v Mavčičah; 3. po eno učno mesto in voditeljsko mesto na enorazrednih ljudskih šolah pri Sv. Ani pri Trziču, na Senturški gori, v Podblici in v Zalem logu (z učnim mestom v Zalem logu je tudi združen ekskurendni pouk na Davci); 4. po eno učno mesto na dva razreda razširjenih ljudskih šolah v Mavčičah in na Olševku. Redno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom vložiti pri c. kr. okr. šolskem svetu do 28. maja 1914. Prosilci, ki v kranjski javni učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniskim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

Štajerske vesti.

—š— **»Zalungliste« — odbit napad na slovenski jezik.** Učiteljstvo štirirazrednice v Dobju je, dobivši samonemške »Zalungliste«, vrnilo te tiskovine davčnemu uradu v Kozje s sledečim utemeljevanjem: »V smislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. l. 1867., držav. zak. broj 142. ima vsak narod **nedotakljivo** pravico svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti, zato si hoče podpisano učiteljstvo kot člen slovenskega naroda, svoj slovenski jezik čuvati s tem, da odklanja podpise na priloženih jezikovno nezakonitih samonemških »Zalunglisteh« in zahteva, naj se mu nakazuje plača na priloženih pobotnicah, ki so utemeljene v svoječasno nam izročeni dekretih za nakazanje naših plač. Ako pa so kateri višji oziri merodajni, naj bi se nam plača nakazovala namesto po pobotnicah po izplačilnih polah, potem se nam morajo v smislu zgoraj imenovanega zakona predložiti v podpis slovenske tiskovine.« — C. kr. davčni urad v Kozju je na to učiteljstvu nakazal in izplačal vso plačo za mesec majnik 1914 po kolkovanih pobotnicah ter ni več vrnil zavrnjenih »Zalunglisteh«.

—š— **Učeljska imenovanja.** Deželni šolski svet je imenoval definitivnega učitelja v Makolah Božidarja Gselmana za definitivnega učitelja v Petrovčah, suplenta Franca Šafariča v Vučji vasi za definitivnega učitelja istotam; definitivno je nastavljal nadalje Ivana Živka v Studenicah in Cirilo Delejevo pri Novi Štifti.

—š— **Iz Laškega trga** pišejo »Slovenskemu Narodu«: »Na tukajšnje slovensko šolo je prišla za učiteljico nemškutarica Friderika Zechner iz Dobove pri Brežicah. Štajerski deželni šolski svet je s tem imenovanjem znova pokazal, kako zelo omalovažuje narodne zahteve spodnještajerskih Slovencev. Spodnještajerski Nemci stoji na stališču, da ne sme na nobeni nemški šoli poučevati slovenska učna oseba. — Temu stališču je dalo še nedavno nemško politično društvo v Mariboru jasnega izraza. In temu stališču se je pridružil tudi štajer. šolski svet, ko je n. pr. popolnoma prezrl terno ormoškega okrajnega šolskega sveta glede nadučiteljskega mesta in imenoval izven terne okr. šolskega sveta Nemca za nadučitelja, češ, da nikakor ne more biti Slovenec na takem zavodu nadučitelj. Radovedni smo, kako se bo obnašal štajerski deželni šolski svet glede nadučiteljskega mesta na ptujski okoliški šoli? Kar velja za nemško šolo v Ormožu, mora veljati tudi za slovensko šolo v Ptuj. In isto bi moralo veljati tudi za Laški trg. Tam kakor v Ptuj in Slov. Bistrici, kjer gre istotako za imenovanje ene učne osebe na slovenski šoli, je okr. šolski svet zaradi zastarelih volilnih privilegijev v okrajnih zastopih nemškutarski. On ne reprezentira večine prebivalstva v okraju, da deželni šolski svet ga vpoštevata

drugače kot to dela pri slovenskih okrajnih šolskih svetih. To je očitna pristranost in postopanje v škodo slovenskega šolstva ter prebivalstva; proti takemu postopanju je treba kar najostreje protestirati.«

—š— **Enakopravnost.** Iz Celja poročajo: Na celjski meščanski šoli kričijo nemški učenci »Heil«, ko gredo iz telovadnice, slovenski učenci pa še govoriti slovenski ne smejo. — Enakopravnost!

—š— **Celje.** Ravnatelj na deželni meščanski šoli v Celju, Anton Paul, stopi s tem šolskim letom v pokoj.

—š— **Iz Celja** poročajo, da je na obrtni šoli prepovedano slovensko govoriti. Najbrže zato, ker je šola nemška, učenci pa nismo.

—š— **Odlične nemške gospe na čelu Šulvereinskega gibanja.** Za predsednico ženske podružnice Šulverejna v Gradcu je izvoljena grofica Roza Attems, soproga deželnega glavarja. On daruje vsako leto 500 K Šulverejnu. Ostale odbornice, večinoma članice najodličnejših nemških rodov in v Gradcu, so se zavezale vplačati letno 50—100 K kot članarino.

Goriške vesti.

Dr. Anton Dermota.

Iz Gorice poročajo: V nedeljo ob pol petih popoldne je umrl v Gorici odlični slovenski publicist, odvetnik dr. Anton Dermota. Pokojnik je bil pristaša socialno-demokratske stranke, a je bil obenem tudi zaveden Slovenec, posebno v zadnjem času je krepko podpiral naša društva in bil tudi član naših prvih narodnih društev. Svoje narodno naziranje je tudi uveljavljal v socialno-demokratski stranki ter bil na čelu ljudi, ki so hoteli tudi med socialnimi demokrati razširiti narodno zavestnost. Svoječasno je bil dr. Anton Dermota urednik »Naših Zapiskov« in njegovi uvodniki so zbuvali splošno pozornost kot urednik »Naših Zapiskov« je uvedel v svoj list stalna poročila o šolstvu in o gibanju učiteljstva. Ti referati so bili strogo stvarni in objektivni, izpričevali so ljubezen urednikovo do naprednega slovenskega učiteljstva in umevanje njega dela, boj in naporov. Ko je dr. Dermota odložil uredništvo, se je dotedanje stališče »Naših Zapiskov« temeljito izpreobrnilo — na slabšo stran. — Bil je tudi precej časa dopisnik za »Slovansky Prehled«, kjer je priobčil celo vrsto zanimivih člankov. Dr. Anton Dermota je bil med prvimi slovenskimi dijaki, ki so ustanovili slovensko dijaško kolonijo v Pragi. Plod njegovega bivanja v Pragi je njegov prevod »Magdalene« in pa brošura »Kaj hočemo«, pri kateri je sodeloval poleg dr. Lončarja. Vpliv te brošure je bil povsod velik, posebno ugoden pa je bil pri mladini, kjer je ustvaril podlago za pozneje narodno-radikalno strujo. Dr. Dermotova in dr. Lončarjeva zasluga je tudi, da smo se seznanili z naziranjem čeških realistov in da smo spoznali njih najodličnejšega pesnika Macherja. — Dr. Dermota je bil šele 38 let star. Temeljita nabobrazba, neomahljivost in njegova znana osebna prijaznost mu je zagovarjala odlično mesto med goriškimi Slovenci. Žal, da je prezgodnja smrt končala delovanje mladega doktorja, ki ga bodo goriški Slovenci gotovo pogrešali. Blag in časten spomin ljubeznivemu in simpatičnemu dr. Antonu Dermoti!

—g— **Deželna vinska pokušnja.** Povodom IX. avstriskega vinorejskega kongresa, ki se vrši od 5. do 13. septembra 1914, se priredi v Gorici poleg razstave strojev in priprav za vinarstvo pokušnja goriških vin. — Namen te pokušnje je, da se seznanijo vinarški veščaki in vinski trgovci z našimi vini in da se s tem pospeši prodaja. Obenem pa ima pokušnja tudi namen, nuditi domačim vinogradnikom, da se seznanijo v preizkuševanju vin in da se zbudil med njimi nekaka konkurenca v pravih kletarstvu. — V ta namen se obrača podpisani odbor do naših vinogradnikov, da se v čim večjem številu udeležijo te pokušnje z določiljem vina lastnega pridelka. — Od vsakega vzorca naj se vpošlje vsaj po 6 steklenic, držecih 1/10 l vina. Ena teh steklenic se uporabi za predpokušnjo, ena za kemično preiskavo, ki se izvrši brezplačno, ena za pokušnjo preizkuševalne komisije, ostale pa za pokušnjo udeležnikov vinarškega kongresa in domačih vinogradnikov, ki pridejo k pokušnji. — Pri določiljanju vina naj se pazi na to, da bo belo vino v takozvanih renskih steklenicah, črno v bordosteklenicah. Odbor da vinogradnikom take steklenice kakor tudi zamaške brezplačno na razpolago. — Za najboljša vina se bodo delila razna priznanja in darila. — Kdor hoče svoje vino vpslati na razstavo, naj javi to do konca maja t. l. predsedništvu IX. vinorejskega kongresa v Gorici (deželni dvorec). — Odbor odpošlje svojedobno sam po vino.

— Za dobo razstave se dajo razstavljalcem tudi kioski na razpolago, v katerih morejo svoje vino razprodajati. Koliko bo znašala najemščina za kioske, določi razstavni odsek.

—g— **Učiteljska vest.** M. Jugova iz Oseka je dobila zaradi bolezni enmesečni dopust. — Dopust je dobil nadučitelj Šenferjanski L. Likar, in sicer do konca leta.

—g— **Pravico javnosti** je dobila dekliška šola za ženska ročna dela, ki jo je ustanovila Elisa Frinta v Gorici.

—g— **Tatovi v šoli.** V Ronkah so udrti tatovi v šolsko poslopje in odnesli šolskemu slugi suktnjo, črevlje, uro in nekaj drobnih stvari. Vrednost ukradenega blaga znaša kakih 100 K.

Tržaške vesti.

—t— **Iz govora dr. Wilfana.** Na seji občinskega sveta tržaškega dne 1. aprila t. l. je v razpravi o poročilu in predlogih finančnega odseka za konsolidiranje višjega dolga za najetjem posojila 42 milijonov kron govoril tudi dr. Wilfan. Iz njegovega govora, ki ga v svoji zadnji nedeljski številki objavlja »Edinost«, posnemamo te stavke, značilne za tržaško mestno upravo: »Edino polje, kjer znate trošiti tudi mnogo v malo mesecih, zidate grandiozna šolska poslopja, edino polje, kjer to znate storiti, je polje narodne politike v vsi korist italijanskemu prebivalstvu proti slovenskemu. Tam pač, kadar eden ali drugi član šolskega odseka zna prikazati nujno potrebnost kakšnega liceja, kakšnega gimnazija, kakšne realne ali drugačne šole za italijansko prebivalstvo, o, tam pač znate hitro delati projekte in znate tudi začeti zidati, ne da bi niti počakali odobritve proračuna. To znate delati. Pa celo, kjer bi se delovanje občine v tem oziru imelo v prvi vrsti pokazati, kar se namreč tiče ljudskih šol, tam znate celo zanemarjati svoje dolžnosti na škodo italijanskega prebivalstva (zaradi srednjih in podobnih šol).«

—t— **Šola za pomorske strojnike.** »Piccolo« prinaša novico, da je dobil dr. Pitacco od ministrskega predsednika grofa Stürgkha ter od ministra za javna dela Trinke obvestilo, da namerava vlada s šolskim letom 1914/15. v Trstu ustanoviti šolo za pomorske strojnike, ako da mestna občina na razpolago potrebn prostor. Novo šolo mislijo nekako združiti z že obstoječo obrtno šolo. Pomorski strojniki zahtevajo to šolo že nekaj let. V mesecu marcu so sklenili pomorski strojniki štrajkati, ako še ne bi ugodili njihovim željam.

—t— **Pouk pod milim nebom.** Na Kolonji blizu Trsta se je otvorila s 1. majem prva šola pod milim nebom. Otvorjena bosta dva I. razreda, in sicer en deški in en dekliški. To šolo bodo obiskovali otroci bolj slabotnega zdravja.

Istrske vesti.

—i— **Slovenska šola v Kopru.** Znano je, da je bila s premestitvijo učiteljskega iz Kopra v Gorico opuščena tudi slovenska ljudska šola, ki je bila spojena z omenjenim učnim zavodom. Sedaj vzdržuje v Kopru svojo ljudsko šolo Ciril in Metodova družba. Ker je slovenskih otrok v Kopru vendar več, bi bilo nujno potrebno, da se ta šola popolnoma podrži. Ker imajo zlasti slovenski pazniki koprške kaznilnice veliko šoloobveznih otrok, se tudi justično ministrstvo za zadevo zanima. Največji nasprotnik slovenske šole v Kopru je poreški deželni odbor, ki se rajši zavzema za nemško ljudsko šolo v Kopru. Ministrstvo za uk in bogocastje vendar še ni zadevo rešilo. Upajmo, da bo ugodilo našim zahtevam, ker so nujne in opravilne.

—i— **Šole v poreškem okraju.** Iz poročila okrajnega šolskega sveta poreškega posnemamo, da je bilo v poreškem okraju koncem 1913. leta 38 javnih ljudskih šol s 86 razredi. Od teh šol je bilo 31 z italijanskim, 4 s hrvatskim in 3 z italijansko-hrvatskim učnim jezikom. Od 24 zasebnih šol jih je 13 s pravico javnosti, 10 jih je z italijanskim in 14 s hrvatskim učnim jezikom. Šoloobveznih otrok je bilo 11.066, in sicer 5543 dečkov in 5523 deklic. V javne šole je pohajalo 3011 dečkov in 2768 deklic, v privatne pa 1167 dečkov in 1025 deklic. Nobenega pouka ni uživalo, ker ni potrebnih šol — 1099 dečkov in 1528 deklic. Seveda so to hrvatski otroci! Šolo je obiskovalo 76,5 odstotkov šoloobveznih otrok nasproti 75 odstotkov leta 1912. Poučevalo je skupno 166 učnih oseb. — Tistih otrok, ki ne uživajo niti elementarnega pouka, je pač preveliko. In če pomislimo, da so ti otroci hrvatske narodnosti, precej vemo, kako režejo v Istri — kruh pravice!

—i— **Za ravnatelja na moškem učiteljsku v Kopru** je imenovan Pij Babuder, profesor na istem zavodu.

Koroške vesti.

—k— **Südmarka na Koroškem.** Südmarka ima na Koroškem 104 podružnice, ki so združene v treh okrožjih. V mnogih krajih so tudi državni uradniki načelniki podružnic. Vse podružnice pridno delajo na ponemčenju koroških Slovencev.

—k— **Velik tabor koroških Slovencev** se vrši v nedeljo, 17. majnika, v središču Podjune.

—k— **Kako koroška ljudska šola skrbi za izobrazbo ljudstva.** Iz Koroškega je došlo to-le pismo: »Mein Pester Freund. Ich anfangs meine Schreiben Grüße ich dir zu wissen das hab ich deine Karte dankend erhalten. Pester Freund. Pri dragi Berjado. Brosimde boschli mi dua Liedra Brinowza ba no Liedro černigouga ne koschta garhoče da bom jas sa Dreuh bolejn je imel, brosim de boschli mi gator sua gaurila brosim deba Reidingo mi zu boschli jas di bom hidro Narje poslal. Das was Gesprochen haben das wirst shon wießen. Ich lase die din dindlan, te sale daklete bosdrauiti. Ich schliße meine schreiben mi filen Herzlichen Grüßen und ich lase dich und die Saubere Dirndlan schön grüßen.« — Naravnost imenitno!

—k— **Protizakonite šole v Avstriji!** »Kje pa?« se bo vprašal marsikdo. Kdo si drzne proti postavi vzdrževati šolo? »Slovenski Branik« piše: »Nemške šole v Borovljah so protipostavne. Leta 1870. je izdal koroški deželni šolski svet na okrajni šolski svet zaradi pouka v borovljski šoli sledeči ukaz: »Da se ugodni želji staršev, obenem pa se tu doseže cilj drž. šol. zakona, je pouk na ondotni šoli tako urediti, da se poučuje prvi dve šolski leti v slovenskem jeziku, drugo leto v drugem oddelku pa se naj začne porabljanje nemščine kot učni jezik.« — Danes pa so vse šole v Borovljah popolnoma nemške. Protizakonite šole so torej v koroškem vilajetu!

Splošni vestnik.

Nastopno predavanje prof. dr. Ilešiča v Zagrebu. Preteklo soboto je imel prof. Ilešič na zagrebškem vseučilišču svoje nastopno predavanje. Poleg dijaštvo je bilo navzočih mnogo profesorjev in drugega odličnega občinstva. Prof. Ilešič je govoril o temi: Splošen razvoj slov. književnega jezika v minulemu stoletju do 1848. leta. Predavatelj je bil na koncu burno akklamiran. — Ob tem odličnem uspehu gospodu profesorju iskreno čestitamo!

Proti praznovanju Husove petstoletnice. Kakor poročajo iz Prage, je te dni naučno ministrstvo poslalo posameznim ravnateljstvom čeških srednjih šol zaupen ukaz, v katerem opozarja na Husovo petstoletnico, ki jo bodo praznovali prihodnje leto, in zapoveduje ravnateljstvom, naj preprečijo vsako udeležbo svojih gojencev pri predstavah ob priliki petstoletnice in tudi razširjevanje brošur o Husu med mladino.

Povodno svojega letošnjega zborovanja so odposlali grški profesorji in ljudsko-šolski učitelji srbskemu profesorskemu in učiteljskemu društvu brzojavni pozdrav, v katerem izražajo željo, naj oba zavezna naroda v interesu miru, pravičnosti in napredka čim intenzivneje delata na okrepitev in poglobitev obojestranskih odnosajev.

Nov slovenski docent na zagrebškem vseučilišču Ban baron Skerlec je dal na predlog profesorskega zbora modroslovne fakultete dovoljenje, da predava dr. Karel Ozvald, profesor na realni gimnaziji v Gorici, pedagogiko na zagrebškem vseučilišču. Dr. Ozvald je tretji slovenski docent na hrvatskem vseučilišču.

»Jugoslavija« **prepovedana.** »Narodni Listy« poročajo, da praško namestništvo ni odobrilo pravil dijaškega društva »Jugoslavija«, ki naj bi bile odslej združevalo vse jugoslovanske dijake v Pragi, Slovence, Hrvate in Srbe. Ker so se vsa jugoslovanska dijaška društva prostovoljno razšla z ozirom na ustanovitev tega novega skupnega društva, je sedaj jugoslovansko dijaštvo v Pragi brez društvene organizacije.

Proslava Zrinskega in Frankopana na Dunaju. Dunajsko jugoslovansko dijaštvo je dne 3. t. m. priredilo v Dunajskem Novem mestu na grobeh Petra Zrinskega in Frana Krsta Frankopana svojo vsakoletno obletnico v proslavo spomina teh narodnih junakov. Letos se je pridružilo proslavi tudi veliko število jugoslovanskega delavstva. Dopoldne je bila v župni cerkvi maša zadušnica, ki jo je čital hrvatski duhovnik. Zvečer pa se je vršila akademija, kjer se je zlasti povdarjala potreba skupnega dela dunajskega jugoslovanskega dijaštva in delavstva za skupno stvar. Venci, ki so bili položeni na grobnico, so imeli trakove v skupnih slovenskih, hrvatskih in skrbških barvah.

Državna poslanca dr. Rybař in dr. Korošec pri naučnem ministru. V ponedeljek, 27. dne pret. m., opoldne sta se oglašila državna poslanca dr. Rybař in dr. Korošec pri naučnem ministru dr. vit. Husarku in sta razpravljala z njim o slovenskih šolskih vprašanjih.

Dr. Bogumil Vošnjak v Zagrebu. Vseučiliški docent dr. Vošnjak je odpoval v Zagreb, kjer ostane do konca julija letnega tečaja, to je do začetka julija. Doktor Vošnjak je krčil pot slovenskim docenturam v Zagrebu. To leto ni več osamljen, ampak predava poleg njega dr. Ilešič in v najkrajšem času se jima še pridruži tretji slovenski docent. Tako je našel jugoslovanski pokret tudi onkraj Sotle uspešen in nenavadno živahen odziv.

Češki učitelji na slovanskem jugu. Pevsko društvo praških učiteljev, ki si je priborilo lep glas doma in v tujini, name-rava poleti napraviti izlet na Balkan ter prirediti koncert v Belgradu in v Sofiji. Na povratku z Balkana se baje ustavi tudi v Zagrebu. In v Ljubljani?

Sprejem vojaških veterinarskih akademikov. Na c. in kr. živinozdravniški šoli na Dunaju sprejmejo 14. na kraljevsko ogrsko veterinarsko visoko zdravn. šolo v Budimpešti pa 14 vojaških veterinarskih aspirantov. Prosilci se morajo obvezati, da bodo po dovršenih študijah 7 let služili v armadi. Na račun vojnega erarja se med študijsko dobo skupno nastanijo, preskrbujejo, oblačijo in oborožijo. Plačevati jim ni treba kolegnine, kakor tudi ne taks za izkušnje in za izstavljenje diplomov, in tako lahko študije dokončajo brez materialnih žrtev, v vojaški službi pa lahko napredujejo do šarže štabnega (višje štabnega živinozdravnika (VIII., oziroma VII. činovni razred). Prošnje morajo biti lastnoročno spisane in kolkovane s kolkom 1 K. Za sprejem na Dunaju morajo biti vložene do 1. avg. pri poveljništvu voj. oddelka c. in kr. živinozdravniške šole na Dunaju, za Budimpešto pa do 7. julija pri poveljništvu 4. armadnega zbora v Budimpešti.

Vojaški gojenci. S pričetkom šolskega leta 1914/15 (1. sept. 1914) se bodo sprejemali gojenci na prosta in plačljiva mesta v I., II. in III. letnik c. kr. realke in v I. letnik c. kr. Franc-Jozefove vojaške akademije, in sicer vsi za c. kr. domobranstvo. Glavni pogoji so: 1. Avstrijsko državljanstvo. 2. Telesna sposobnost. 3. Povoljno npravstveno vedenje. 4. Dovršeno 14. in ne prekoračeno 16. leto za I. letnik vojaške višje realke; dovršeno 15. in ne prekoračeno 17. leto za II. letnik vojaške realke; dovršeno 16. in ne prekoračeno 18. leto za III. letnik vojaške višje realke; dovršeno 17. in ne prekoračeno 20. leto za vojaško akademijo. 5. Potrebna predizobrazba. Gojenec se mora podvreči še posebni sprejemni izkušnji. Prošnje, ki jim je priložiti krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, vojaško zdravniško izpričevalo in izpričevalo o imovinskih razmerah, nasloviti je na c. kr. domobrantsko ministrstvo na Dunaju in jih vložiti do 15. maja 1914 potom c. kr. domobrantskega dopolnilnega okrajnega poveljstva. Pripomni se, da se zahtevajo že za sprejem v I. letnik najmanj z dobrim uspehom dovršeni 4. razredi srednjih šol. Natančnejša pojasnila daje c. kr. okrajno glavarstvo.

Obsojen škof. Na zadnjem katoliškem shodu v Metzju je napadel škof Koppes poslance levice. Ti so ga tožili zaradi razžaljenja časti, in škof je bil obsojen na 200 frankov globe in mora plačati vsakemu tožniku, ki jih je 21, po 200 frankov odškodnine. Škof Koppes se je proti razsodbi pritožil.

Razgled po šolskem svetu.

— **Rabindranath Tagorova šolska republika.** Indijski pesnik Rabindranath Tagora je prisojeno mu Nobelovo nagrado do zadnjega vinarja podaril svoji šoli, ki jo je bil ustanovil leta 1901. Ta šola je popolnoma neodvisna od angleške uprave in po svojem ustroju prava republika. Zavod leži ob Bolpuru (med Delhijem in Kalkuto) in se imenuje »Santineketan«, t. j. »Mirni dom«. Na pokojni dobri sredi plodnega polja, kateri kraj si je bil pesnikov oče pred 50 leti izbral za svoja mistična premišljevanja, je Tagora zgradil obsežno poslopje in ga obdal z vrtovi. V zavodu se nahajajo prostorne učilnice, spalnice in vsi drugi prostori; učenci in učitelji stanujejo vsi v zavodu. Poleg poslopja se razprostirajo obširna igrišča. Učenci in učitelji, način pouka, hišni red in običaji — vse to je pristno indijsko brez angleške primese ali vpliva. Pesnik je odklonil celo vsako vladno podporo za svoj zavod, samo, da mu je ohranil popolno neodvisnost. Služabništva v zavodu ni nobenega, učenci sami opravljajo vsa domača dela. Nekaj časa je zavod imel nadzornika, ki se je pa izkazal popolnoma

odveč, ter so ga zato odpravili. Učiteljstvo izmed sebe izvoli načelnika. Šola ima svoje lastno sodišče, ki sodi po zakonih, sklenjenih v šoli sami; sodišče je sestavljeno iz gojencev. Pouk se prične zjutraj zgodaj s prepevanjem Tagorovih himen pod milim nebom. Dvakrat na teden se učenci z učitelji zbero v domači kapehi, kjer razpravljajo o verskih in moralnih vprašanjih.

— **Sodba nemškega pedagoga o zakrpanih hlačah.** Kako smešni in otročji znajo biti včasih nemški pedagogi, to najbolj dokazuje sledeči kratki izvleček iz članka, ki ga priobčuje jako razširjeni nemški časopis »Die Jugendlehre« pod naslovom »Zakrpane hlače«: »Kadar srečate kakega dečka z lepo zakrpanimi hlačami in vidite, da je siromaka sram pred svojimi tovariši, ki se mu smejejo, tedaj pristopite k njemu in mu recite: »Čuj, ti si lahko ponosen na svojo mater, ti nosiš najdragocenejše hlače na svetu.« — Ali morda ni to istina? Ali ni v teh hlačah všita materina ljubav in ali ni lepše, kakor če ste polni zlata? Kadar nosi otrok take hlače s ponosom in zahvalo, tedaj so čisto gotovo stečiče najboljših ljudskih čuvstev in navada.«

— **Pouk v nemščini** zopet uvedejo v vajenskih in nadaljevalnih šolah na Hrvatskem.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. M. v G.: Vaše pismo smo poslali predsedniku S. Š. M., ki gotovo ustreže Vaši želji. — Upravništva se tičočo zadeve (naročnino, reklamacije itd.) naj cenjeni naročniki pošiljajo našemu upravništvu, ne pa uredništvu. Oba naslova sta natančno označena na čelu vsake številke!

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Manufakturna trgovina J. Grobelnik,
prej Franc Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga
sukna za moška !!
oblačila !!

Najboljši nakupni vr
modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti
rut in šerp.

Bogata zaloga
vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tovrsto

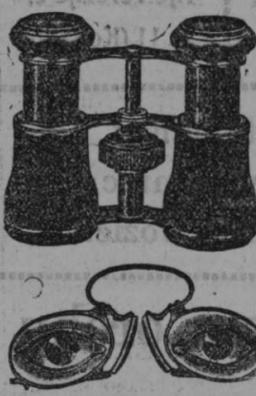
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštine prosto! Izredno nizke cene!

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.
Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih.
Toploмери, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.
Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna trrdka !!

Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne!

Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.

Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrskoe monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenje prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljšje, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrskoe Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje leta 1913 86.8 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem leta 1913 223 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca leta 1913 128.5 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraße 10.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13
poleg Figovca

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogle dal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevezna vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šol. :: poslopija na deželi itd. ::

Barhenti flanele cefirji piketi kamašasi kepri platna Vzorci franko.

Vsevrstne tkaninske izdelke pošilja zanesljivo

M. Jirsová,
posestnica rokotvorne tkalnice

Damasti prevleke brisače robci bale volnena roba

v Novém Hradku n. Met. 95 Češko.

Orgle, harmonije piana in pianina

dobavi c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček

Kutna Hora, Češko.

Pošilja cenike brezplačno in franko.

Ustano vljeno leta 1869.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Zaveza ima v zalogi

še nekaj izvodov:

1. Narodna vzgoja. Slovenskemu narodu spisal Josip Ciperle. Znižana cena 50 h.
2. Domoznanstvo v ljudski šoli. Metodično navodilo. Spisal Jakob Dimnik. Znižana cena 40 h.
3. Učiteljski večeri. Zbirka „Listkov“ iz „Učiteljskega Tovariša“. Znižana cena 30 h.
4. Jan Amos Komensky - Didaktika. Znižana cena 60 h.

Po pošti vsaka knjižica 10 h več.

Označene knjige se naročajo pri

vodstvu Zaveze.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik
mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovjših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omari, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Naročajte in širite „Učiteljskega Tovariša“!

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, r. z. z o. j. v Ljubljani.

Čekovni račun št. 66-312.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavnice učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 5%. Obrestovanje se pričinja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesečnih rokov	in rokov	in rokov	in rokov
A v 12	in 11	in 9	in 4
B „ 18	„ 17	„ 6	„ 3
C „ 24	„ 23	„ 4	„ 50
D „ 38	„ 37	„ 3	„ 38
E „ 46	„ 45	„ 2	„ 50
F „ 60	„ 59	„ 2	„ 60
G „ 70	„ 69	„ 1	„ 75
H „ 85	„ 84	„ 1	„ 50

Informacije pošilja zadruga vsakomur franko, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se **ne odgovarja.**

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadržni lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvemši praznikov vsak četrtek od 1/2. do 1/2.3. ure popoldne in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

Slovenska Šolska Matica

ima v svoji zalogi razen razprodanih „Letopisov“, I., II. in III. zv. — še vse do zdaj izišle knjige ter oddaja stalnim članom tudi prejšnje celotne letnike za navadno letnino 4 K; posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in učiteljskišniki za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno, ki je razvidna v „Pedagoškem Letopisu“.

Posebej je izdala in založila Slovenska Šolska Matica:

1. A. Őrnivec: Navodilo k I. zvezku „Računice za občne ljudske šole“. Cena 1 K.
2. Spominski list za učence in učenke, ki dobe Odpustnico. Cena 20 vin.
3. Kren-Bajželj: Javen telovadni nastop. Cena 60 vin.
4. Trunk-Dimnik: Staršem šolske mladine. Cena 2 vin.

Letnina za Slovensko Šolsko Matico znaša 4 K in se plača meseca januarja vsakega leta.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Frančiškanska ulica št. 6

se priporoča slavnim kraj, šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovjših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.